

Irena Rudziewicz

Literatury wschodniosłowiańskie na łamach pisma "Warmia i Mazury" w latach 1980-1990

Acta Polono-Ruthenica 9, 121-128

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Irena Rudziewicz
Olsztyn

Literatury wschodniosłowiańskie na łamach pisma „Warmia i Mazury” w latach 1980–1990

Pierwszy numer „Warmii i Mazur” ukazał się w maju 1955 r. jako miesięcznik społeczno-kulturalny pod redakcją Henryka Świącickiego. W ciągu lat był wielokrotnie przekształcany w dwutygodnik, ale „mimo okresów kryzysowych wrósł on niebawem w środowisko kulturalne regionu olsztyńskiego, stając się jego eksponentem”¹.

W czasopiśmie publikowano sporo zróżnicowanych materiałów na temat naszych wschodnich sąsiadów, ich historii, polityki, muzyki, teatru, literatury, kontaktów z Polską. O Polonii wschodniej pisano w Polsce nader rzadko, ograniczając się do opisywania spraw Polaków mieszkających na Zachodzie. Dopiero w latach 1980–1990 na łamach „Warmii i Mazur” ukazało się sporo artykułów o życiu Polaków na Łotwie, o stosunkach polsko-białoruskich, o śladach polskości w Kazachstanie i na Ukrainie². Stosunkowo liczną grupę materiałów stanowią teksty mówiące o sprawach Litwy, o kontaktach polsko-litewskich w XIX i XX wieku, o życiu kulturalnym i literackim oraz o mieszkających tam Polakach³. Wyróżnić tu należy dwa cykle udokumentowanych artykułów Jana Wróblewskiego: *Z dziejów książki polskiej na Litwie* i *Z dziejów polskiej mniejszości na Litwie*.

¹ B. Łukaszewicz, *Prasa Warmii i Mazur w latach 1945–1989*, Wyd. Muzeum Warmii i Mazur, Olsztyn 1991, s. 2.

² E. Hull, *Polacy na Łotwie*, „Warmia i Mazury” 1983, nr 22, s. 12; *O radzieckiej Polonii i staroobrzędowcach*, ibidem 1988, nr 8, s. 10; *Z Sokratem Janowiczem rozm.* Grażyna Sokołowska, ibidem, nr 23, s. 6; M. Barański, *Motyl na stepie*, ibidem 1989, nr 3, s. 7; Z. Mirek, *Nad starym przewodnikiem po Lwowie*, ibidem, nr 5, s. 11; *Na ratunek cmentarza Łyczakowskiego*, ibidem, nr 14, s. 4; *Rewaloryzacja cmentarza Łyczakowskiego*, ibidem 1990, nr 3, s. 6; A. Szymura, *Książki sprofanowane. Dzieje skarbów kultury polskiej we Lwowie*, ibidem, s. 6; *Spoleczność ukraińska w Polsce*, ibidem, s. 2, 11; D. Pawłuczko, *Na Ukrainie obserwujemy Polskę z nadzieją. Rozm.* Zbigniew Krzyżanowski, ibidem, s. 2; A. Racki, *Kościół greckokatolicki na Warmii i Mazurach*, ibidem 1988, nr 22, s. 6 i in.

³ Zob. m. in.: „Warmia i Mazury”, 1988, nr 18–24; 1989, nr 1–2; 4–5; 7–14; 19–20; 1990, nr 2–3.

Istotne miejsce na łamach pisma w omawianym okresie zajmowały materiały literackie, także te dotyczące rosyjskiej poezji i prozy: szkice, eseje, artykuły, recenzje, wzmianki o literaturze rosyjskiej XIX wieku, o pisarzach współczesnych, a także o autorach prześladowanych, sądzonych, emigracyjnych. W cyklu artykułów poświęconych największemu pocię rosyjskiemu Aleksandrowi Puszkiniowi (1799–1837) zaprezentowano postacie kobiet odgrywających znaczącą rolę w życiu prywatnym i poetyckim rosyjskiego klasyka. Poczynając od pierwszej platonicznej miłości przeżywanej przez Puszkina w Carskim Siole, autor tekstów przeszedł losy spotykanych, poznawanych i adorowanych przez poetę pań, przedstawił ich życiorysy, zaprezentował poświęcone im utwory, cytował wspomnienia związane z okresem znajomości z autorem *Eugeniusza Oniegina*⁴.

Opublikowane zostały również materiały związane z okresem romantyzmu i postacią innego, równie sławnego i znanego poety rosyjskiego, Michała Lermontowa (1814–1841), choć w prezentowanym szkicu autor zwrócił przede wszystkim uwagę na prozę, analizując i charakteryzując pierwszoplanową postać *Bohatera naszych czasów*⁵. Nie zabrakło także materiałów o twórczości współczesnych poetów rosyjskich. Pojawił się fragment artykułu Aleksandra Błoka (1880–1921), znanego liryka symbolisty, pt. *Inteligencja i rewolucja*, w którym poeta starał się określić miejsce i rolę artysty, twórcy w historycznych wydarzeniach⁶.

Zaprezentowano też tragiczną i wspaiałą poetkę Marinę Cwietajewą (1894–1941), która po rewolucji październikowej opuściła Rosję jako autorka znanych i cenionych tomików poetyckich i 15 lat przeżyła na emigracji, gdzie pisała utwory z nutkami refleksji, smutku i tęsknoty. Wróciła do kraju w 1939 r., ale nie odnalazła się w ówczesnej rzeczywistości i popełniła samobójstwo. W ciągu krótkiego życia zdążyła wydać kilka tomów liryki, siedemnaście poematów, dramaty wierszem, autobiograficzną, memoriałową, historyczno-literacką prozę⁷.

Szeroko i szczegółowo opisana została droga życiowa i twórcza Władimira Wysockiego (1938–1980). Jego grób na cmentarzu Wagańkowskim w Moskwie jest otaczany prawdziwą czcią, co świadczy o wciąż niesłabnącej popularności tego barda. W chwili obecnej są wydawane w dużych nakładach jego wiersze,

⁴ M. Jackiewicz, *Kobiety Puszkina*, „Warmia i Mazury” 1984, nr 6, s. 7; nr 7, s. 11; nr 9, s. 5; nr 13, s. 11; nr 15, s. 12; nr 19, s. 5.

⁵ M. Jackiewicz, *Słowianofilstwo i panslawizm w literaturze romantycznej*, „Warmia i Mazury”, 1988, nr 1, s. 6; idem, *Lermontowa bohater „naszych czasów” jako produkt epoki*, ibidem, nr 5, s. 11.

⁶ A. Błok, *Sluchajcie rewolucji. 70-lecie Wielkiego Października*, „Warmia i Mazury”, 1987, nr 21, s. 4.

⁷ W. Gusarow, *Poetka głębokiej prawdy uczuć*, „Warmia i Mazury”, 1983, nr 2, s. 11.

nagrania, powstają prace naukowo-badawcze, analizy literacko-poetyckie. Swego czasu Wysocki widział w społeczeństwie „kryzys moralny i chciał o nim mówić. Schrypniętym głosem piętnował wszystko to, co teraz otwarcie piętnuje się z trybun”⁸.

W kilku kolejnych numerach „Warmii i Mazur”⁹ ukazywał się przedruk z tygodnika „Ogoniok” stenogramu procesu Josifa Brodskiego (1940–1996) z 1964 r. Poprzedził go interesujący materiał o biografii i drodze twórczej Brodskiego, poety i tłumacza poezji angielskiej i polskiej (np. K. I. Gałczyńskiego), o jego życiu w Rosji, pobycie w obozach pracy (1964–1965 pod Archangielskiem) i życiu na emigracji. Wykorzystano rozmaite opracowania, cytaty z wielu prac i dane z publikacji krytyczno-literackich¹⁰.

Udziałem Anny Achmatowej (1889–1966) również było trudne życie i tragiczne przeżycia osobiste. Jej mąż Mikołaj Gumilow (1886–1921) został rozstrzelany, a syn zamęczony w stalinowskich lochach. „Na czym polega lekcja życia Anny Achmatowej? – zastanawia się autor szkicu. – Na pewno na tym, że każdy człowiek, a zwłaszcza pisarz, powinien być sobą. Zawsze i wszędzie. W smutku i radości. W zapomnieniu i sławie”¹¹.

Na stronicach olsztyńskiego periodyku nie zabrakło materiałów na temat najnowszej rosyjskiej dramaturgii. O rozwoju współczesnego teatru wypowiadał się jeden z ciekawszych współczesnych dramaturgów, autor 17 sztuk granych w teatrach krajowych i zagranicznych, Wiktor Rozow oraz reżyser teatru Na Tagance Nikołaj Gubienko. Obaj przyznali, że najważniejsze to umieć pokazać rzeczywistość, wyodrębnić z niej to co istotne, wyrazić stosunki międzyludzkie w całym ich zróżnicowaniu i komplikacjach¹².

W skrótovej formie przedrukowano również w „Warmii i Mazurach” artykuły z „Sowieckoj kultury” ukazujące drogę twórczą Dymitra Szostakowicza (1906–1975). Przeprowadzono analizę jego kompozycji, pokazano trudne losy obywatela i twórcy w czasach stalinowskich. Prześladowany i gnębiony za przyjaźń i współpracę z „wrogami” systemu, m.in. Wsiewołodem Meyerholdem, Jewgienijem Zamiatinem, Michaiłem Tuchaczewskim, a także za wprowadzanie nowatorskich elementów do muzyki, nie mógł swobodnie tworzyć, musiał porzucić

⁸ W. Żygulski, *Splacanie długu...*, „Warmia i Mazury”, 1987, nr 7, s. 7

⁹ *Proces Brodskiego*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 5, s. 3; nr 6, s. 8–9; nr 7, s. 10; nr 8, s. 8–9; nr 9, s. 10.

¹⁰ *Samotność wobec idiotyzmu*, opr. B. Z., „Warmia i Mazury”, 1989, nr 5, s. 2.

¹¹ G. Pietrosjan, *Saga Anny Achmatowej*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 13, s. 6.

¹² *Dramaturgia radziecka. Spojrzenie od wewnątrz*. Z Wiktorem Rozowym rozm. Walery San-kow, „Warmia i Mazury”, 1983, nr 2, s. 11; *Teatr na Tagance. Rozm. z reżyserem Natalia Kurowa*, ibidem 1988, nr 21, s. 9.

symfonie i komponować koncerty, fugi, preludia, kantaty, pieśni, cykle wokalne, utwory dla dzieci. Dopiero w 1953 r., gdy był już ciężko chory, powrócił do symfonii, ale nadal wierzył, że żadna ofiara nie jest daremna, jeśli przyczyniła się do rozbudzenia śpiących ludzkich dusz¹³.

Na kartach olsztyńskiego pisma zostali zaprezentowani współcześni pisarze rosyjscy, recenzowano ich utwory, zamieszczano wywiady i wypowiedzi¹⁴. Grigorij Bakłanow mówił o wpływie problemów ekonomicznych, politycznych i społecznych na przekształcanie psychiki ludzkiej. Problemy moralne, sprawy istotne dla rozwoju współczesnego społeczeństwa, stosunek człowieka do przyrody i zagadnienia ekologiczne interesują Walentina Rasputina, który w swoich utworach stawia tzw. wieczne pytania, mówi o ochronie przede wszystkim przyrody syberyjskiej i ujemnych skutkach bezmyślnej gospodarki.

Wywiad z reżyserem Józefem Gębskim przyniósł wiadomości o współczesnym życiu filmowym i literackim. Rozmawiano o Czingizie Ajtmatowie i jego utworach, w których zaduma nad losem jednostki jest jednocześnie refleksją nad losami pokolenia i których bohaterowie żyją w całkowitej jedności z przyrodą, jak w powieści *Dzień dłuższy niż wiek*.

Na fali zwiększonego zainteresowania literaturą rozliczeniową, wspomnieniową i pamiętnikarską w „Warmii i Mazurach” pojawiły się artykuły traktujące o książkach, badaniach i wypowiedziach Roja Miedwiediewa, historyka i pisarza, który zajmuje się przede wszystkim okresem totalitaryzmu, osobowością Stalina i ludźmi z jego najbliższego otoczenia. Należy tu odnotować tekst o różnym podejściu do postaci Łazara Kaganowicza pisarzy amerykańskich i rosyjskich. Autor publikacji omówił książkę Stuarda Kehana oraz rozważania Miedwiediewa o tym działaczu i doszedł do wniosku, że w obu przypadkach literaci fałszują historię, choć kierują się różnymi celami¹⁵.

O tworzeniu mechanizmu władzy Stalina przez jego współpracowników pisał Miedwiediew w książce *Z ludźmi Stalina*, która stała się przedmiotem rozważań na stronicach olsztyńskiego periodyku¹⁶. W otoczeniu Stalina znaleźli się ludzie bardzo niejednoznaczni, o zróżnicowanej biografii i drodze życiowej. Oni

¹³ *Od Taganki do Broadwayu. Nad biografią Dymitra Szostakowicza*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 14, s. 4–5.

¹⁴ G. Bakłanow, *Co mnie dzisiaj nurtuje jako pisarza i obywatela? Rozm. Wiktor Buriakow*, „Warmia i Mazury”, 1987, nr 7, s. 7; W. Jeremin, *Ziemię mamy jedną*, ibidem, nr 4, s. 9; *O wsi Wierszyna Ajtmatowa i braciach Michalkow. Z reżyserem Józefem Gębskim rozm. Marek Barański*, ibidem, nr 23, s. 4; M. Jackiewicz, *Samotnik ze stancji Waszeńskiej – rzecz o twórczości Michała Szołochowa*, ibidem 1984, nr 8, s. 10–11; idem, *Kaliningradzkie środowisko literackie*, ibidem 1989, nr 14, s. 7.

¹⁵ *Wilk na Kremlu*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 4, s. 8–9.

¹⁶ Z. Mirek, *Święcone z „Ludźmi Stalina”*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 9, s. 15.

również przyczynili się do wykreowania kremlowskich władców, m.in. Stalina i Breżniewa. Do nich należał np. Michaił Susłow, który w latach sześćdziesiątych wstrzymał druk książki Wasilija Grossmana *Życie i losy*. Ukazała się dopiero w latach osiemdziesiątych, gdyż jej autor apelował, by „wreszcie stworzyć takie mechanizmy demokratyczne, które sprawią, że ludzie pokroju Stalina i większość działaczy z jego otoczenia nigdy nie znajdą się już u steru kierownictwa i władzy”¹⁷.

W kilku numerach „Warmii i Mazur”¹⁸ publikowano fragmenty innych prac Miedwiediewa, m.in. o sprzecznych z prawem metodach i etapach śledztwa, torturach i przesłuchiowaniach, przetrzymywaniu w więzieniach i szpitalach psychiatrycznych, zmuszaniu do składania nieprawdziwych zeznań i podpisywania fałszywych protokołów, rozstrzeliwaniach i etapach wywożenia do obozów, gdzie rządzą popierani i ochraniani przez władze porządkowe kryminaliści znęcający się nad więźniami politycznymi.

Do czasów stalinowskiego reżimu nawiązywały i inne recenzowane w czasopiśmie utwory. 17 lat spędził w Gułagu, wiele przeżył i zobaczył 81-letni pisarz Lew Razgonow, ukazujący te lata rzetelnie, szczegółowo, ale bez goryczy i chęci zemsty. Nie odczuwał jej nawet w stosunku do emerytowanego czekisty, który pracował w więzieniu, woził i rozstrzeliwał ludzi, traktując to jako pracę i swój obowiązek. „Ze zgrozą myślę – pisze Razgonow – że nie odczuwał żadnej nienawiści ...”¹⁹.

W omawianym dziesięcioleciu na łamach „Warmii i Mazur” stosunkowo mało pojawiło się materiałów o drugiej wojnie światowej. Można tu jedynie wymienić tekst o listach generała-lejtenanta N. S. Oślikowskiego, który był dowódcą korpusu kawalerii walczącego o wyzwolenie Olsztyna, a także wspomnienia z tego okresu zastępcy starosty miasta, sensacyjne wypowiedzi o poszukiwaniach Bursztynowej Komnaty, jak również recenzję wzruszającej książki Anatolija Pristawki-na, mówiącej o przerażającym losie dzieci w czasie wojny, a napisanej na podstawie osobistych przeżyć autora, który wyraża przekonanie, że człowiek w żadnym wypadku nie może uchylać się od odpowiedzialności za swoje czyny²⁰.

¹⁷ Ibidem, s. 15.

¹⁸ R. Miedwiediew, *Sprzeczne z prawem metody śledztwa*, „Warmia i Mazury”, nr 19, s. 13; nr 20, s. 13.

¹⁹ L. Razgonow, *Nigdy o tym nie myślę. Spotkanie z tym, który rozstrzeliwał*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 12, s. 4; G. Pietrosjan, *„Niezmyślane” 81-letniego autora radzieckim bestsellerem*, ibidem, 1990, nr 3, s. 5.

²⁰ R. Tyrolski, *Listy generała*, „Warmia i Mazury”, 1980, nr 1, s. 2, 4; A. Skrobaccki, *Ostatnie dnia miasta Allenstein*, ibidem 1989, nr 5, s. 6, nr 6, s. 10; R. Minakowa, *Ślad prowadzi do... browaru. Bursztynowa Komnata. Sensacje*, ibidem, nr 13, s. 4; W. Ławreckaja, *„Ani śladu złotej chmurki”*, ibidem, nr 4, s. 8–9.

Mozaikę rosyjskiego życia literackiego ukazywały teksty o nowych archiwalnych dokumentach i mało znanych materiałach zawierających niepublikowane do tej pory dane o wielu pisarzach. Na ich podstawie omówiono epizody z życia Maksyma Gorkiego (1868–1936), opisano jego nieudaną próbę samobójstwa i ciężką chorobę płuc. Zwrócono uwagę na inne znaczące fakty z życia autora *Na dnię*, szczególnie na jego zbliżenie do narodników, a potem do socjalistów-bolszewików, na bliskie kontakty z Leninem, a także na różnorodne wersje jego śmierci²¹. O udanym połączeniu praktyki lekarskiej i pasji zawodowej z literackimi zainteresowaniami Wincentego Wieriesajewa (1867–1945), autora nie tylko tomików poetyckich i prozatorskich, ale i szeregu szkiców literacko-filozoficznych i historycznych o Dostojewskim, Tołstoju, Gogolu, Puszkynie oraz wspomnień *Zwierzania lekarza* (w tłumaczeniu polskim ukazały się w 1987 r.), aktualnych i ważnych do dnia dzisiejszego, traktuje interesujący szkic *Czytając Wieriesajewa*²². Życie, droga twórcza, znaczenie, wpływ na rozwój nowelistyki światowej Antoniego Czechowa (1860–1904) zostały przypomniane z okazji osiemdziesięciolecia śmierci pisarza, który również połączył praktykę medyczną z pasją pisarską, co przyniosło interesujące efekty²³.

W prezentowanych latach na stronicach „Warmii i Mazur” sporo miejsca zajmowały teksty o życiu kulturalno-literackim Litwy. Starano się zainteresować czytelników polskich literaturą litewską, zamieszczano materiały o jej tłumaczeniach i odbiorze w Polsce, a także o istotnych zmianach w polsko-litewskich stosunkach kulturalno-literackich w ostatnich latach po upadku Związku Radzieckiego i po przemianach w Polsce i Litwie²⁴. Redakcja odnotowała powstanie w regionie wielu różnorodnych organizacji, kół, towarzystw i zrzeżeń nawiązujących do Wilna i ziemi wileńskiej, gdyż zamieszkała tu spora grupa osób pochodzących z Litwy, a „olsztyńskie środowisko kulturalne i naukowe od dawna współpracuje z placówkami kulturalnymi i naukowymi Wilna”²⁵.

²¹ A. Skrobacki, *Maksym Gorki – „biała plama”?*, „Warmia i Mazury”, 1988, nr 1, s. 10.

²² A. Skrobacki, *Czytając Wieriesajewa*, „Warmia i Mazury”, 1987, nr 6, s. 13.

²³ J. Purski, *Antoni Czechow. W osiemdziesięciolecie śmierci*, „Warmia i Mazury”, 1984, nr 21, s. 12.

²⁴ M. Jackiewicz, *Literatura litewska w Polsce Ludowej*, ibidem, 1985, nr 4, s. 11; idem, *Judita Vaiciunaite*, ibidem, 1989, nr 8, s. 7; S. T. Kondrotes, *We mgle jest dusza moja. Wiersze*, tł. M. Jackiewicz, W. Kalita, ibidem 1985, nr 8, s. 11; *Po tej i po tamtej stronie Niemna. Z prof. dr. hab. P. Łossowskim rozm. M. Barański*, ibidem 1986, nr 1, s. 9; M. Barański, *Wileńskie powroty Mickiewicza*, ibidem 1986, nr 2, s. 9; *Według Czekmonesa i innych. Z lituanistą dr. M. Jackiewiczem rozm. St. Wieczorek*, ibidem 1989, nr 16, s. 3.

²⁵ M. Butrymowicz, *Historyczna mgła*, „Warmia i Mazury” 1989, nr 2, s. 5; *Widziane z Wilna*. Wybrał i opr. Z. M., ibidem 1990, nr 2, s. 4–5; S. Wieczorek, *Jest z czego budować pomosty. Z sympatią i nadzieją śledzimy poczynania Sajudisu*, ibidem 1989, nr 13, s. 10; *Olsztyńscy wileńscy*, ibidem, nr 6, s. 6; W. Kowalski, *Polska-Litwa dwa bratanki*, ibidem, nr 3, s. 6–7 i in.

Zamieszczano również materiały o wystawach, występach grup teatralnych i estradowych, o spotkaniach kulturalnych, naukowych, społecznych i politycznych²⁶. Szczególne zainteresowanie mieszkańców Olsztyna wywołała wystawa *Wileńskie środowisko artystyczne 1919–1945*, zorganizowana przez olsztyńskie Biuro Wystaw Artystycznych przy aktywnej współpracy poety, eseisty, działacza i redaktora Kazimierza Brakonieckiego, który większość wystawianych materiałów, dokumentów i dzieł wypatrzył w różnych muzeach, placówkach kulturalnych i u osób prywatnych. Z tej okazji powstał bogato ilustrowany katalog zawierający wstęp autora ekspozycji, ponad sto biogramów artystów, cenne artykuły o sztuce wileńskiej, słowo wstępne Stanisława Lorentza, spisy eksponowanych prac, wybór bibliograficzny i dokumentację. Uzupełnieniem wystawy były fotografie Wacława Kapusto z cyklu *Trochę Wilna*²⁷.

Dużo miejsca poświęciła redakcja „Warmii i Mazur” kontaktom naukowym, sytuacji polskich szkół i nauczycieli na Litwie. Profesor Stanisław Kawula zaprezentował historię i znaczenie Uniwersytetu Wileńskiego dla rozwoju nauki i kultury zarówno w chwili jego powstawania, jak i obecnie. Autor przybliżył interesujące, znaczące i znakomite osoby związane z Uniwersytetem, które przyczyniły się do jego rozwoju, omówił ich prace oraz badania związane z historią uczelni²⁸. Pisano również o znaczeniu i roli książek w życiu mieszkających na Litwie Polaków. Prawdziwą oazą polskości z mnóstwem polskich książek w okresie międzywojennym były dwory i dworki polskie, o czym często wspominają Czesław Miłosz i jego brat Andrzej²⁹.

Jak się wydaje, łamy olsztyńskiego czasopisma „Warmia i Mazury” w ciągu lat 1980–1990 były stosunkowo często udostępniane dla autorów interesujących się literaturą i kulturą naszych wschodnich sąsiadów. Większa część materiałów dotyczyła spraw rosyjskich, szczyt zainteresowania redakcji i czytelników Litwą przypadł na lata 1988–1990. Wynikało to prawdopodobnie z tendencji do pokazywania spraw Polonii wschodniej, szerokiego zainteresowania tematyką i literaturą Kresów Wschodnich zarówno w Polsce, jak i w innych krajach. Na tym

²⁶ *Polskie dzieci z Litwy*, „Warmia i Mazury” 1989, nr 14, s. 1; M. Jackiewicz, *O „Kucharcze litewskiej” słów kilka*, ibidem 1985, nr 24, s. 6; S. Wieczorek, *U polskich Litwinów*, ibidem 1989, nr 18, s. 4; idem, *W litewskiej gminie*, ibidem nr 20, s. 15, 17; A. Wyszowski, *Wycieczka do Wilna. Z cyklu „Podróż sentymalna”*, ibidem, nr 18, s. 4.

²⁷ *Wystawa „Wileńskie środowisko artystyczne 1919–1945”*, „Warmia i Mazury”, 1989, nr 13, s. 1; Rec. zob.: B. Dzitko, *Wilno jak życie*, ibidem, nr 14, s. 12.

²⁸ S. Kawula, *Prehistoria i okoliczności założenia Uniwersytetu Wileńskiego w 410 roku działalności*, „Warmia i Mazury” 1989, nr 3, s. 6, nr 4, s. 6. Zob. też: M. Dodo, *Dzieje Uniwersytetu Wileńskiego*, ibidem, nr 4, s. 6.

²⁹ J. Wróblewski, *Z dziejów książki polskiej na Litwie*, „Warmia i Mazury”, 1988, nr 12, 15, 17.

tle z pewnym zdziwieniem należy odnotować prawie całkowity brak tekstów o literaturze i kulturze Białorusi oraz o mieszkających tam Polakach.

Резюме

В статье представлены разнообразные восточнославянские материалы, которые печатались в ольштынском журнале „Вармия и Мазуры” в 1980–1990 годах. Упоминаются тексты о проблемах Литвы, Латвии, Украины и Казахстана. Больше всего места занимает анализ материалов, посвящённых проблемам русской поэзии и прозы. В них говорится о творчестве А. Ахматовой, А. Блока, И. Бродского, В. Высоцкого, М. Лермонтова, А. Пушкина, М. Цветаевой. Автор обращает также внимание на тексты, связанные с новыми исследованиями и материалами о жизни и литературных достижениях М. Горького и А. Чехова.

Summary

*The literature of Eastern Slavic nations in the „Warmia and Mazury” magazines
in the years 1980-1990*

The paper analyses the articles published in the Polish periodical „Warmia and Mazury” in the years 1980–1990 and devoted to the East Slavic culture and literature, particularly the works of A. Achmatova, A. Blok, J. Brodsky, V. Vysocky, M. Lermontov, A. Pushkin, M. Cvetayeva, M. Gorky and A. Czechov.